

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy: Střední odborná škola stavební Karlovy Vary
Sabinovo náměstí 16, 360 09 Karlovy Vary

Autor: Soňa Brunnová

Název materiálu: VY_32_INOVACE_12_MECHANIKA TUHEHO
TELESA MOMENTY SIL DVOJICE SIL_UO

Číslo projektu: CZ 1.07/1.5.00/34.1077

Tematická oblast: FYZIKA PRO UČEBNÍ OBORY

Datum tvorby: 16. 8. 2013   **Datum ověření:** 1. 10. 2013

Klíčové slovo: Mechanika tuhého tělesa, moment síly, dvojice sil

Anotace: Prezentace je určena pro žáky 1. a 2. ročníku učebních oborů, slouží k procvičování probrané látky a k opakování před písemným a ústním zkoušením. Žáci si ověří své znalosti z výukového tématu mechanika tuhého tělesa, moment síly a dvojice sil.

Mechanika tuhého tělesa

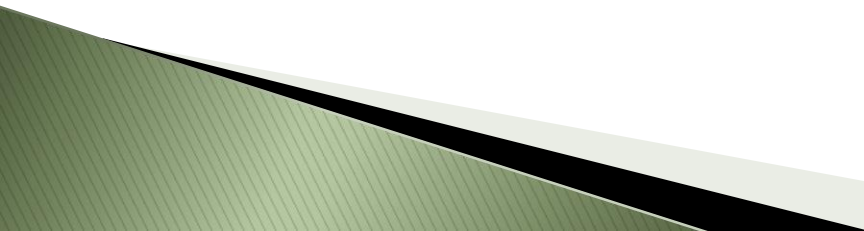
Moment síly, dvojice sil

MECHANIKA TUHÉHO TĚLESA

Moment síly, dvojice sil

1. Co je tuhé těleso a jaké má vlastnosti?
2. Která veličina vyjadřuje otáčivý účinek síly na těleso? A na čem otáčivý účinek síly závisí?
3. Uved'te vztah pro moment síly. Jakou má jednotku?
4. Kdy nastane momentová rovnováha?
5. Které síly nazýváme dvojice sil? A jaké mají vlastnosti?

1. Co je tuhé těleso a jaké má vlastnosti?

- ▶ Tuhé těleso je ideální těleso, jehož tvar ani objem se působením libovolně velkých sil nemění.
  - ▶ Ve skutečnosti existují jen pevná tělesa, tedy taková, která se pod vlivem sil mění tvarově nebo objemově.
-

2. Která veličina vyjadřuje otáčivý účinek síly na těleso? A na čem závisí?

- ▶ Otáčivý účinek síly na tuhé těleso vyjadřuje fyzikální veličina zvaná moment síly (M) vzhledem k ose otáčení.
- ▶ Otáčivý účinek síly závisí na:
  - velikost síly
  - směru síly
  - poloze působišťe síly

3. Uved'te vztah pro moment síly. Jakou má jednotku?

- ▶ Moment síly (M) vzhledem k ose otáčení se rovná součinu ramene síly (d) a velikosti síly (F).

- ▶ Ze vztahu $M = F \cdot d$ vyplývá jednotka momentu síly newtonmetr, značka

$$N \cdot m$$

- ▶ Momenty způsobující otáčení tělesa v záporném smyslu (ve směru, pohybu hodinových ručiček) jsou záporné.
- ▶ Momenty způsobující otáčení tělesa v kladném smyslu (proti směru hodinových ručiček) jsou kladné.

4. Kdy nastane momentová rovnováha?

- ▶ Momentová rovnováha nastane, když se součet momentů všech sil, které na těleso působí ve stejné rovině, rovná nule.
- ▶ Tento poznatek se nazývá momentová věta:

$$M = M_1 + M_2 + \dots + M_m = 0$$

- ▶ Otáčivý účinek několika sil působících na tuhé těleso se ruší, je-li součet jejich momentů vzhledem k téže ose nulový.

5. Které síly nazýváme dvojice sil? A jaké mají vlastnosti?

- ▶ Dvě stejně veliké síly, které působí opačným směrem a neleží v jedné přímce, vytváří dvojici sil.
- ▶ Otáčí-li např. řidič automobilu volantem, působí jeho ruce na obvodu volantu stejně velkými rovnoběžnými silami navzájem opačného směru.
- ▶ Dvojice sil má na těleso vždy otáčivý účinek. Tento otáčivý účinek závisí na rameni dvojice sil, nikoli však na poloze osy otáčení osy.

Použité zdroje

- ▶ ŘEŠÁTKO, M. *Fyzika pro SOU: Část B. 2.* vydání. Praha: SPN, 1984.
- ▶ LEPIL, O., BEDNAŘÍK, M., HÝBLOVÁ, R. *Fyzika pro střední školy: Část 1.* 4. přeprac. vydání. Praha: Prometheus, 2007. ISBN 978-80-7196-184-0.